

Sygn. akt I C 1112/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Janusz Supiński

Protokolant: Urszula Młynarczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24.04.2018 r.

sprawy z powództwa (...) SA w (...) Białej

przeciwko D. M.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego D. M. na rzecz powoda (...) SA w (...) Białej kwotę 3.650,04 (trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt 04/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12.07.2017r. do dnia zapłaty.

II. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

III. Odstępuje od obciążania pozwanego kosztami procesu.

Sygn. akt I C 1112/17

UZASADNIENIE

Powód **(...) S.A. w B. (dalej (...))** wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego D. M. kwoty 5.254,04 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie do dnia 12.07.2017 r. do dnia zapłaty. Nadto domagał się zasądzenia od pozwanego kosztów procesu. Powód oparł roszczenie na zawartej z pozwanym w dniu 11.01.2017 r. umowie pożyczki nr (...) oraz podpisanym przez pozwanego wekslu, zgodnie z którym pozwany zobowiązał się do zapłaty dnia 11.07.2017 r. kwoty 5.582,04 zł. W uzasadnieniu powód podniósł, że pozwany poprzez podpisanie weksla, zobowiązał się do zapłaty kwoty wskazanej w wekslu, stąd też powód wezwał pozwanego do wykupu weksla, a po bezskutecznym upływie określonego terminu, skierował niniejszy pozew. Nadto powód podał, że pozwany, podpisując kalendarz spłaty rat znał doskonale wysokość zobowiązania i termin spłaty. Podniósł przy tym, że pozwany uregulował zobowiązanie jedynie częściowo.

Pozwany **D. M.** nie kwestionował powództwa co do zasady, nie zgodził się jednak z wysokością dochodzonego roszczenia. Wskazał przy tym, że dokonuje wpłat na rzecz powoda w miarę swoich możliwości, choć z naruszeniem terminów spłat. Zdaniem pozwanego jednak kwota widniejąca w wypowiedzeniu umowy pożyczki oraz na wekslu nie znajduje pokrycia w realnym zadłużeniu pozwanego.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 11.01.2017 r. (...) S.A. z siedzibą w B. jako pożyczkodawca oraz pozwany D. M. jako pożyczkobiorca zawarli umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której pozwany otrzymał pożyczkę w wysokości 2.750 zł. Zgodnie z zawartą umową pozwany miał dokonać spłaty pożyczki w 36 równych miesięcznych ratach po 164,00 zł każda w łącznej wysokości 5.904,00 zł. Termin ostatniej raty przypadał na 22.01.2020 r.

(dowód: słuchanie pozwanego – k. 28

umowa pożyczki – k. 33-35

harmonogram spłat – k. 27)

Zabezpieczeniem pożyczki był weksel własny in blanco nie na zlecenie, którego ważność strony określiły w umowie do momentu spłaty zobowiązań pożyczkobiorcy z tytułu tej umowy. Integralną częścią przedmiotowej umowy była deklaracja wekslowa, regulująca tryb i terminy upoważniające pożyczkodawcę do wypełnienia weksla.

(dowód: deklaracja wekslowa – k. 37

weksel- k. 5)

Pozwany D. M. w dniach 6.03.2017 r. oraz 5.04.2017 r. zapłacił na rzecz powoda dwie raty w wysokości po 164 zł.

(dowód: karta rozliczeniowa pozwanego- k.

W dniu 11.06.2017 r. powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia i informacją o wypełnieniu weksla. Powód wskazał, że dług pozwanego obejmuje kwotę 5.576 zł niespłaconej pożyczki oraz 6,04 zł tytułem umownych odsetek dziennych od niespłaconych w terminie rat pożyczki.

Pozwany otrzymał w/w wypowiedzenie umowy pożyczki, podobnie jak wcześniej otrzymywał liczne wezwania do zapłaty.

(dowód: słuchanie pozwanego- k. 49

wypowiedzenie- k. 6)

Po wezwaniu do zapłaty pozwany w dniu 13.06.2017 r. zapłacił kwotę 328 zł (dwie raty po 164 zł) i zaprzestał spłaty pozostałej zaległości. Po wniesieniu pozwu, tj. po dniu 7.08.2017 r. pozwany uiścił na rzecz powoda kwotę 1.648,00 zł.

(dowód: potwierdzenia wpłat- k. 21, 24, 25, 46)

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest ustalony wyżej stan faktyczny, co wynika przede wszystkim z treści dokumentów zalegających w aktach sprawy, ale również z twierdzeń pozwanego. Mając na uwadze, że strona powodowa nie kwestionowała w żadnym zakresie twierdzeń pozwanego, należało uznać w/w depozycje za wiarygodne i oprzeć na nich rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, tym bardziej, że korelują one z bezosobowym materiałem dowodowym sprawy.

Kwestią sporną pozostała wysokość zobowiązania pozwanego wobec powoda. Jakkolwiek bowiem pozwany nie kwestionował, że nie wywiązywał się z terminowej spłaty rat, to jednak wskazał, że nie wie skąd wzięła się kwota wskazana w wekslu i że nie odpowiada ona realnej wysokości zadłużenia pozwanego. Podnosił przy tym szereg okoliczności dotyczących stanu zdrowotnego, mających wpływ na nieterminową spłatę zadłużenia.

Analizując roszczenia powoda Sąd w pierwszej kolejności dostrzegł oparcie owych roszczeń o weksel i związane z tym unormowania. Niewątpliwym przy tym jest, że weksel stanowił zabezpieczenie spłaty pożyczki, był on wystawiony in blanco nie na zlecenie, a zasady wypełnienia weksla regulowała deklaracja wekslowa. Zgodnie z w/w deklaracją wierzyciel upoważniony był do wypełnienia weksla m.in.:

1. gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminie jednej raty pożyczki – wówczas pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego terminu i wypełnić weksel, ale po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległej raty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania;

2. po upływie 14 dni od wypowiedzenia umowy pożyczki w razie złożenie przez pożyczkobiorcę nieprawdziwych oświadczeń lub podania nieprawdziwych danych we wniosku o udzielenie pożyczki lub dokumentacji pożyczkowej lub w razie posłużenia się przez pożyczkobiorcę fałszywymi lub przerobionymi dokumentami w celu uzyskania pożyczki – pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym;

3. w razie złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki i w przypadku braku zaksięgowania zwrotu środków z tytułu pożyczki terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, lub odsetek dziennych od tej kwoty, oraz upływu 7 dni od wezwania pożyczkobiorcy do zapłaty,

Niezależnie od powyższego deklaracja wekslowa przewidywała, że pożyczkodawca będzie mógł wypełnić weksel wyłącznie na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy. Identyczne zapisy znalazły się również w samej umowie pożyczki, a to w pkt 3.

Odnosząc się w tym miejscu do samej treści weksla, kwestionowanej zresztą przez pozwanego stwierdzić należy, że kwota wpisana tamże przez stronę powodową wynika wprost z harmonogramu spłat dokonywanych przez pozwanego. Przed wypełnieniem weksla pozwany uiścił dwie raty w wysokości po 164 zł. Kwota 5.582,04 zł wskazana została w wypowiedzeniu umowy pożyczki jako suma kwot: 5.576 zł niespłaconej pożyczki oraz 6,04 zł tytułem odsetek umownych. Kwota 5.576 zł to kwota pozostała do spłaty po uiszczeniu przez pozwanego dwóch rat (5.904 zł – 328 zł = 5.576 zł). Z kolei kwota 6,04 zł wskazana w wypowiedzeniu i wpisana na wekslu stanowi odsetki umowne dzienne, obliczone na podstawie pkt 4.1. postanowień umowy, zgodnie z którym pożyczkodawca nalicza odsetki za opóźnienie za każdy dzień opóźnienia w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie. Prawidłowości wyliczeń owych odsetek pozwany nie kwestionował.

Rozstrzygając dalej kwestię sporną, jaką jest wysokość dochodzonego roszczenia, Sąd uwzględnił, że po wypełnieniu weksla, a przed wniesieniem pozwu, pozwany uiścił na rzecz powoda kwotę 328 zł (dwie raty po 164 zł), stąd kwota wpisana na wekslu, tj. 5.582,04 zł pomniejszona została o kwotę 328 zł. Na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanego opiewało zatem na kwotę 5.254,04 zł. Z treści dowodów wpłat przedłożonych przez pozwanego wynika, że pozwany w dniu 13.12.2017 r. uregulował kwotę 500 zł, w dniu 6.10.2017 r. kwotę 328 zł, w dniu 29.08.2017 r. kwotę 328 zł oraz w dniu 9.02.2018 r. kwotę 492 zł. Łącznie pozwany po wniesieniu pozwu tytułem spłaty pożyczki zapłacił na rzecz powoda kwotę 1.648 zł. Jednocześnie Sąd nie uwzględnił przedłożonego przez pozwanego dowodu z k. 23, bowiem nie jest opatrzony stemplem pocztowym i stanowi jedynie wypełnione polecenie przelewu tytułem spłaty jednej z rat.

Analizując roszczenia powoda należy w tym miejscu cofnąć się jeszcze raz do stwierdzenia, że powód dochodzi owego roszczenia w oparciu o weksel. Bezsprzeczny przy tym pozostaje fakt, że ów weksel był wystawiony przez pozwaną in blanco nie na zlecenie. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 160) wystawca weksla odpowiada za przyjęcie i za zapłatę weksla. Przepis art. 10 w/w ustawy przewiduje jednak, że jeżeli weksel, niepełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Nie cytując całości bogatego orzecznictwa i literatury przedmiotu, dotyczących omawianej kwestii, warto wszakże przytoczyć garść tez, odnoszących się bezpośrednio do sytuacji, występującej w niniejszej sprawie. I tak „Wręczeniu weksla in blanco towarzyszy porozumienie dotyczące uzupełnienia weksla. Istnienie porozumienia co do uzupełnienia weksla jest obligatoryjne, związane jest z wystawieniem i wydaniem weksla in blanco. Z brzmienia art. 10 wynika konieczność istnienia porozumienia stron (zob. A. S. (...), Komentarz, s. 77) ... Skoro wystawca wydał weksel in blanco, to tym samym upoważnił otrzymującego weksel do wypełnienia go zgodnie z umową (orz. SN z 5.3.1929 r., Rw. 182/29, Gł.Pr. 1929, poz. 36) ... W wyniku wypełnienia weksla in blanco częściowo niezgodnie z porozumieniem na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w których tekst weksla odpowiada porozumieniu – deklaracji wekslowej (wyr. SN z 26.1.2001 r., II KKN 25/00, L.). W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że w razie naruszenia uprawnienia do uzupełnienia weksla in blanco przez wpisanie wyższej sumy od kwoty wierzytelności, dla której zabezpieczenia weksel in blanco został wręczony, osoba na nim podpisana staje się

zobowiązana wekslowo w granicach w jakich tekst weksla jest zgodny z upoważnieniem (por. wyr. SN z 22.6.2006 r., V CSK 70/06, OSNC 2007, Nr 4, poz. 59; wyr. SN z 1.12.2010 r., I CSK 181/10, L.) ... Weksel in blanco powinien być uzupełniony przez posiadacza zgodnie z przepisami prawa wekslowego i zawartym porozumieniem pomiędzy osobą na wekslu in blanco podpisaną a pierwszym nabywcą weksla, tj. remitentem ... Uzupełnienie weksla niezgodnie z umową nie czyni weksla nieważnym, powoduje natomiast to, że dłużnik może postawić zarzut nieprawidłowego uzupełnienia weksla ... Jeżeli dłużnik twierdzi, że weksel był wydany in blanco, a wypełnienie jego nastąpiło niezgodnie z umową musi on najpierw udowodnić, że w jakiegokolwiek formie zawarto porozumienie; na nim spoczywa ciężar dowodu, a nie na posiadaczu weksla. Ciężar dowodu, że weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem, spoczywa na dłużniku, który może korzystać ze wszystkich środków dowodowych przewidzianych w KPC (zob. orz. SN z 2.5.1930 r., C II 97/30, R. (...) 1930, s. 201; orz. SN z 24.10.1962 r., II CR 976/61, OSN 1964, poz. 27; NP 1964, Nr 11, s. 112 z glosą A. S. W. (...); orz. SN z 28.10.1963 r., II CR 249/63, OSN 1965, poz. 208; orz. SN z 24.2.1928 r., I C 273/27, Zb. Orz. SN 1928, poz. 27; wyr. SN z 17.1.2008 r., III CSK 193/07, PB 2008, Nr 5; wyr. SA w Poznaniu z 2.3.2005 r., I ACA 1413/04, OSA 2006, Nr 4, poz. 10; wyr. SA w Katowicach z 29.8.2007 r., I ACA 442/07, Biul. SA Katowice 2008, Nr 1; wyr. SA w Poznaniu z 9.3.2011 r., I ACA 122/11, L. (...) Nr 989634; wyr. SA w Poznaniu z 31.3.2011 r., I ACA 164/11, L. (...)) ... Zarówno na stwierdzenie faktu wystawienia weksla in blanco, jak i wypełnienia go niezgodnie z wolą wystawcy dowód ze świadka jest dopuszczalny, gdyż ustawa dowodu tego nie wyłącza (orz. SN z 12.1.1934 r., C I 2217/33, (...) 1934, poz. 1248; (...) 1935, s. 207) ... Suma wekslowa może być określona w porozumieniu poprzez wskazanie konkretnej kwoty lub poprzez opisowe określenie jej wysokości, np. do wysokości niespłaconej pożyczki wraz z odsetkami i innymi kosztami ... Posiadacz weksla jest zobowiązany do uzupełnienia weksla na sumę odpowiadającą zawartemu porozumieniu ... W razie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla in blanco na niekorzyść dłużnika wekslowego (osoby, która wręczyła weksel in blanco) nie powstaje zobowiązanie o treści wyrażonej w wekslu. Nie oznacza to jednak, iż w każdym wypadku wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem, osoba która weksel wręczyła nie jest w ogóle zobowiązana wekslowo. Będzie tak w sytuacji uzupełnienia weksla in blanco nie przez osobę upoważnioną lub w przypadku uzupełnienia weksla in blanco otrzymanego przez odbiorcę na zabezpieczenie określonej wierzytelności po jej wygaśnięciu na skutek spełnienia świadczenia (wyr. SN z 26.1.2001 r., III CKN 25/00, OSNC 2001, Nr 7–8, poz. 117 oraz orzeczenia SN tam powołane) lub po jej przedawnieniu (orz. SN z 19.11.2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130) ... Należy podzielić wyrażany w piśmiennictwie oraz orzecznictwie pogląd, że w razie naruszenia upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco przez wpisanie w nim wyższej sumy od kwoty wierzytelności, dla której zabezpieczenia został wręczony, osoba na nim podpisana staje się zobowiązana wekslowo w granicach, w jakich tekst weksla jest zgodny z upoważnieniem. Uzupełnienie weksla in blanco o kwotę wyższą od tej, na której wpisanie pozwala deklaracja wekslowa nie spowoduje, iż zobowiązanie wekslowe pozwanego w ogóle nie powstało, lecz uległo ograniczeniu jedynie do wysokości kwoty mieszczącej się w ramach upoważnienia (por. orz. SN z 26.1.2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001, Nr 7–8, poz. 117; wyr. z 9.12.2004 r., II CK 170/04, Gl. 2006, Nr 4, poz. 28)”. [tak: M. C., L. B., Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, W. 2013].

Wracając na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że pozwany nie zgodził się z kwotą widniejącą na wekslu, a zatem niniejszy zarzut należało zinterpretować jako wniosek o stwierdzenie, że sporny weksel został wypełniony przez powoda niezgodnie z porozumieniem stron, zawartym tak w umowie pożyczki, jak i przede wszystkim w deklaracji wekslowej. Pozwany – na poparcie swoich tez i twierdzeń nie przedstawił jednak żadnego dowodu, a analiza zestawienia wpłat przedłożonego przez powoda prowadzi do konkluzji, że strona powodowa wypełniła w zupełności obowiązek udowodnienia zarówno istnienia porozumienia wekslowego oraz jego treści, jak i częściowego spełnienia swojego świadczenia, wynikającego z umowy pożyczki.

Sumując powyższe, stwierdzić należy, że oprócz kwoty 5.576 zł, stanowiącej całkowitą kwotę do spłaty wynikającą wprost z umowy pożyczki, pozwany w związku z nieterminową spłatą winien uiścić również kwotę 6,04 zł wynikającą z pkt 4.1 umowy pożyczki. Uwzględniając zestawienie wpłat, dokonanych przez pozwanego, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.650,04 zł o czym orzekł jak w pkt I sentencji. Przy tym na marginesie jedynie wskazać należy, że pozwany sam na rozprawie w dniu 24.04.2018 r. przyznał, że „do spłaty pozostało coś ponad 3 tys. zł”.

W odniesieniu do żądania odsetek w przedmiotowej sprawie wskazać należy, że w oparciu o regulację zawartą w art. 48 prawa wekslowego zasadnym było zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie. Jak wskazuje literatura przedmiotu w przypadku weksli płatnych w oznaczonym dniu (z terminem płatności) oprocentowanie kapitału, jeżeli zostało przez strony ustalone musi zostać uwzględnione z góry, przy oznaczeniu sumy wekslowej, co oznacza, że wierzyciel oblicza odsetki od kapitału i dolicza je do niego, a co łącznie stanowi sumę wekslową, dokładnie w wekslu oznaczoną. Natomiast czym innym są odsetki za opóźnienie w zapłacie sumy wekslowej, których wierzyciel może żądać na podstawie art. 48 pkt 2 prawa wekslowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9.07.2015 r., V Aca 8/15, OSA/Kat.2015 nr 4, poz. 3, L.). Wynikająca z art. 5 prawa wekslowego klauzula oprocentowania ma zastosowanie tylko do weksli płatnych za okazaniem lub pewien czas po okazaniu. Żądanie zasądzenia odsetek w wysokości przewyższającej odsetki ustawowe za opóźnienie jako niedopuszczalne podlegało oddaleniu. W kontekście okresu, za który należą się odsetki Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu w myśl art. 321 § 1 k.p.c., tj. od 12.07.2017 r. do dnia zapłaty, bowiem niewątpliwie w tym okresie pozwany pozostawał w opóźnieniu (vide: k. 5).

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, o czym jak w pkt II sentencji.

O kosztach procesu Sąd orzekł wedle art. 102 k.p.c. Pozwany jest niewątpliwie w ciężkiej sytuacji majątkowej i osobistej. Co prawda sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102 – z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (tak w postanowieniu SN z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 111/11). Jako dalsze szczególne okoliczności Sąd uznał to, że pozwany nie uchylał się od spłaty zadłużenia, dokonywał wpłat na miarę swoich możliwości, co prawda niskie i nieregularne, jednakże wpływały one na konto banku. Ponadto zasądzenie kosztów procesu spowodowałoby dalsze pogłębienie zadłużenia pozwanego u strony powodowej. Jednocześnie Sąd uwzględnił sytuację zdrowotną pozwanego (vide: k. 47). W związku z tym Sąd orzekł jak w pkt III sentencji.